

Ю. Г. Неустроєв,
к. е. н., доцент кафедри економічної теорії та фінансово-економічної безпеки,
Одеська національна академія харчових технологій
ORCID ID: 0000-0002-1998-2564

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.10.70

МЕХАНІЗМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Y. Neustroiev,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economic Theory
and Financial and Economic Security, Odessa National Academy of Food Technologies

THE MECHANISM OF INNOVATIVE DEVELOPMENT AND ITS IMPACT ON THE ECONOMIC SECURITY SYSTEM OF UKRAINE

Статтю присвячено проблемі розбудови механізму інноваційного розвитку, котра значно актуалізувалася в останні роки, оскільки економіка України розвивається під тиском серйозних криз. Держава не поки що не змогла забезпечити створення умов для реалізації інноваційного потенціалу. Автор статті висловив думку, що до певної міри така ситуація може бути пояснена несприятливими зовнішніми та внутрішніми факторами, серед яких він назвав корупцію, недосконалість законодавчої бази, відтоком вчених. На основі аналізу інноваційного розвитку зарубіжних країн та України у цій роботі зроблено низку науково обґрунтованих висновків. Серед іншого зазначено, що перехід української економіки до ринкових відносин був досить складним та породив чимало проблем у системі економічної безпеки. В Україні функціонують інноваційні центри, науково-навчальні центри, інноваційні бізнес-інкубатори, центри інновацій і трансферу технологій, центри комерціалізації інтелектуальної власності, регіональні центри науки, інновацій та інформатизації, інноваційно-технологічні кластери, консалтингові фірми, венчурні фонди тощо. Однак на сьогодні бракує досліджень, які б дозволили осмислити роль інноваційного розвитку в системі економічної безпеки. Автор виділив основні складові механізму інноваційного розвитку регіону, які включають організаційний, економічний і фінансовий механізми. Організаційний має забезпечувати появу інновацій, фінансовий – створити умови для фінансування інноваційної діяльності, а економічний механізм повинен забезпечити процес комерціалізації інновацій та їхній подальший розвиток.

Автор доводить, що в Україні існують можливості інноваційного розвитку. Однак позитивні тенденції блокуються чималою кількістю негативних факторів. Особливого значення на шляху до інноваційної економіки набуває модернізація промисловості, транспортної галузі, а також створення сприятливих умов для інноваційного розвитку економіки. Генезис інновації, на думку автора, являє собою наслідок об'єктивних тенденцій розвитку і поширення знань у всіх сферах людської діяльності. Головною функцією інновації є функція вдосконалення факторів виробництва, а отже, інноваційний розвиток є серйозним фактором укріплення економічної безпеки країни. Таким чином, ефективність державної політики щодо інновацій може бути значно підвищена на основі відповідної стратегії.

The article is devoted to the problem of developing the mechanism of innovative development, which has become much more important in recent years, as Ukraine's economy is developing under the pressure of serious crises. The state has not yet been able to ensure the creation of conditions

for the realization of innovation potential. The author of the article expressed the opinion that to some extent this situation can be explained by unfavorable external and internal factors, among which he called corruption, imperfection of the legal framework, the outflow of scientists. Based on the analysis of innovative development of foreign countries and Ukraine in this work a number of scientifically sound conclusions are made. Among other things, it was noted that the transition of the Ukrainian economy to market relations was quite difficult and caused many problems in the system of economic security. In Ukraine, there are innovation centers, research and training centers, innovation business incubators, innovation and technology transfer centers, intellectual property commercialization centers, regional centers of science, innovation and informatization, innovation and technology clusters, consulting firms, venture funds and more. However, today there is a lack of research that would allow us to understand the role of innovative development in the system of economic security. The author identified the main components of the mechanism of innovative development of the region, which include organizational, economic and financial mechanisms. Organizational should ensure the emergence of innovations, financial – to create conditions for financing innovation, and the economic mechanism should ensure the process of commercialization of innovations and their further development.

The author proves that there are opportunities for innovative development in Ukraine. However, positive trends are blocked by a number of negative factors. The genesis of innovation, according to the author, is the result of objective trends in the development and dissemination of knowledge in all spheres of human activity. The main function of innovation is the function of improving the factors of production, and, consequently, innovative development is a serious factor in strengthening the economic security of the country. Thus, the effectiveness of public innovation policy can be significantly increased through an appropriate strategy.

*Ключові слова: економічна безпека, інноваційний розвиток, регіон, інноваційна активність.
Key words: economic security, innovative development, region, innovative activity.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

У тій чи іншій мірі усім учасникам економічних відносин іманентне бажання захищати та поліпшувати своє благополуччя. Це стосується нашої сім'ї, роботи, навколишнього середовища та різноманітних проблем, котрі нам доводиться вирішувати виступаючи у ролі працівників, споживачів, інвесторів і т. д. Успішне вирішення цих проблем зазвичай фіксується масовою свідомістю у понятті "безпека", хоча навіть експерти, обізнані з економічних проблем, не завжди можуть подати більш-менш осмислене визначення даного поняття.

Проблематика розробки та ефективного використання інноваційних технологій на мікро- і макрорівнях привертає увагу багатьох вітчизняних дослідників, практиків, урядовців. Напрями досліджень стосуються окремих складових інноваційного механізму, а також його динаміки загалом.

Проблеми економічної безпеки, пов'язані з інноваційним розвитком, значно актуалізувалися практикою, оскільки у результаті ліберальних реформ в Україні ми не отримали вільної та конкурентоздатної економічної системи. Надії на те, що ринок, вільна конкуренція та особиста зацікавленість економічних агентів автоматично зможуть забезпечити розвиток підприємництва та розбудову заможного суспільства, створять мотивацію до інвестування та впровадження інновацій, на жаль, не

справдилися. У сучасній ринковій економіці важливу роль у продукуванні та комерціалізації інновацій відіграють спеціальні інститути інноваційного розвитку. В Україні функціонують інноваційні центри, науково-навчальні центри, інноваційні бізнес-інкубатори, центри інновацій і трансферу технологій, центри комерціалізації інтелектуальної власності, регіональні центри науки, інновацій та інформатизації, інноваційно-технологічні кластери, консалтингові фірми, венчурні фонди тощо. Однак на сьогодні бракує досліджень, які б дозволили осмислити роль інноваційного розвитку в системі економічної безпеки.

Економічні успіхи інноваційно просунутих країн доводять, що саме інновації є в сучасному світі важливим рушієм економічного поступу. З огляду на це, актуальність обраної теми не викликає сумнівів. На важливість дослідження інноваційної динаміки вказує той факт, що у світовій економіці все більш чітко проявляється циклічність, зміна періодів інноваційного зростання та криз, простежується хвилеподібна динаміка інноваційних показників. Вивчення нових факторів інноваційної динаміки необхідно для подальшого розвитку економічної науки. Водночас пояснення інноваційних процесів нерідко вимагає залучення інституційного підходу. Розвиток світової економіки залежить від глобальних викликів, що є, на нашу думку, найбільш значущим фактором інноваційної динаміки на макрорівні. Активізація

інноваційної діяльності є необхідною умовою подальшого кількісного та якісного розвитку національного господарства.

ОГЛЯД НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У західних країнах проблема інноваційного розвитку в рамках економічної безпеки привертає увагу багатьох дослідників. Серед них можна назвати Г. Андрусеака, М. Кахлера, Б. Бузана, Д. Болдвіна, Б. Буотіна, Вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних аспектів дослідження безпеки України здійснили О. Барановський, Я. Гончарук, О. Іляш, У. Садова, М. Флейчук. У дослідження проблеми економічної безпеки зробили внесок такі українські вчені: Л. Абалкін, І. Бінько, В. Богомолів, З. Варналій, О. Власюк, В. Геєць, Б. Губський, Я. Жаліло, М. Єрмошенко, В. Мунтіян, І. Мігус, В. Сенчагов, А. Сухоруков, В. Шлемко, І. Бінько, С. Воронцов, С. Кирєєва, В. Косевцова, Ю. Макогон, С. Мочерний, С. Пирожков, В. Шлемко, З. Варналій, Т. Васильців, О. Власюк, Е. Лібанова, Г. Пастернак-Таранушенко, А. Сухоруков та ін.

Розглядаючи дефініцію "інноваційний механізм", науковці найчастіше наголошують на його системній характеристиці. Зокрема, В.С. Пономаренко під таким механізмом розуміє сукупність станів і процесів, з яких складається інноваційне явище [1, с. 50]. У економічній енциклопедії поняття "механізм" означає систему, пристрій, спосіб, що визначають порядок певного виду діяльності [2, с. 355]. Багато дослідників зазначили, що дослідження складних економічних систем варто проводити саме з позицій системного підходу, що є основою розроблення методів та моделей удосконалення організаційної структури, управління функціонуванням соціально-економічних об'єктів.

На думку російського вченого В. А. Колоколова, інноваційний механізм — це організаційно-економічна форма здійснення інноваційної діяльності й сприяння її проведенню, пошуку інноваційних рішень, а також важіль стимулювання й регулювання цієї діяльності. Вченим сформульована система інноваційних механізмів загалом, що представлена п'ятьма групами, які виконують конкретні функції: механізмами організації, механізмами розробки й впровадження, механізмами фінансування й стимулювання, механізмами технологічного трансферу й механізмами інтелектуальної власності. Інноваційні механізми існують на трьох основних рівнях: макрорівні, регіональному рівні, та рівні підприємства. На макрорівні вирішуються три основні завдання: формулюється державна інноваційна стратегія, створюється сприятливий інноваційний клімат для економіки загалом, реалізуються державні інноваційні програми. На регіональному рівні присутні схожі завдання, але вони прив'язані до особливостей регіону. І макро- і регіональний рівні створюють умови для інтенсивного протікання інноваційних процесів на рівні підприємницьких структур [3, с. 96].

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — дослідити роль інноваційного механізму розвитку в рамках системи економічної безпеки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Ми можемо виділити основні складові механізму інноваційного розвитку регіону, які включають організаційний, економічний і фінансовий механізми. Організаційний має забезпечувати появу інновацій, фінансовий — створити умови для фінансування інноваційної діяльності, а економічний механізм повинен забезпечити процес комерціалізації інновацій та їхній подальший розвиток. Усі види механізму інноваційного розвитку взаємозалежні між собою й дозволяють забезпечити ефективний інноваційний процес у регіоні. Крім того, механізм інноваційного розвитку повинен ґрунтуватися на взаємодії суб'єктів господарювання, державних структур та органів місцевого самоврядування, у розпорядженні яких знаходяться фінансові, матеріальні, сировинні, інтелектуальні та інформаційні ресурси для ефективної інноваційної діяльності у регіоні. Водночас усі суб'єкти інноваційної діяльності повинні мати певний ступінь свободи з поєднанням високого рівня відповідальності в рамках визначених регіональних пріоритетів розвитку. Ефективність функціонування механізму інноваційного розвитку регіону залежить від обґрунтованого вибору інноваційних проектів відповідно до регіональних пріоритетів, наявності джерел їх фінансування, отримання оптимальних ефектів від їх реалізації [4, с. 15].

Дієвий механізм інноваційного розвитку регіону починається з ефективних організаційних кроків, які є основою організаційного механізму. Передусім це стосується створення й підтримки умов для інноваційного розвитку в регіоні наступними шляхами: 1) сприяння впровадженню інноваційних технологій і випуску інноваційних продуктів на підприємствах регіону; 2) формування трансферу технологій; 3) реалізація регіональних програм підготовки й перепідготовки кадрів; 4) сприяння впровадженню інноваційних проектів підприємствами регіону для потреб комунального господарства; 5) забезпечення економічної безпеки суб'єктів інноваційної діяльності регіону; 6) сприяння організації й проведенню семінарів і конференцій за інноваційними і науково-технічними питаннями; 7) проведення моніторингу інноваційної діяльності у регіоні; 8) удосконалення тарифної політики для підприємств і організацій регіону, що здійснюють інноваційну діяльність; 9) супровід і контроль великих інноваційних проектів на рівні регіону [5, с. 32]. Вплив інновацій на соціально-економічний розвиток може призвести до радикальних структурних змін в економіці і значно переформатувати увесь ланцюжок створення вартості — від постачальників до кінцевих користувачів [6, с. 576].

Детально проаналізувавши стан інноваційної діяльності за основними показниками активності, можна сказати, що динаміка інноваційної активності підприємств свідчить про те що, кількість підприємств, які займалися інноваційною діяльністю коливається, та все ж має загальну тенденцію до зростання. Зниження ж зайнятості дослідженнями та розробками безпосередньо пов'язано з тенденціями динаміки ринку праці та, зокрема, з відсутністю регулювання цього процесу державними органами управління. Головним фактором є добровільний відтік працівників із науки. Однак і фінансу-

вання інноваційної діяльності не є стабільним. Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності в промисловості виступають власні кошти підприємств, проте позитивною тенденцією стало збільшення обсягів фінансування інноваційної діяльності за рахунок іноземних інвесторів [7, с. 52—53].

Один з основних напрямів інноваційної діяльності підприємств України полягав насамперед у придбанні машин, обладнання та програмного забезпечення для виробництва нових або значно поліпшених продуктів і послуг, що є найвищим показником серед інших видів витрат. На виконання внутрішніх НДР і для придбання інших зовнішніх знань було спрямовано по 2,1% і 1,3% витрат, хоча власні НДР включають не лише заробітну плату дослідницького персоналу та пов'язані з нею витрати, а й капітальні витрати на споруди та спеціальне обладнання для їх виконання. Проблема оцінки наукової діяльності є досить складною, оскільки далеко не всі результати НДДКР мають комерційну спрямованість, а отримання економічного ефекту від використання результатів досліджень і розробок розтягнуте у часі та, як правило, не обмежується одним підприємством або компанією. В економіці України домінують низькотехнологічні галузі виробництва, які можна віднести до малонаукоємних галузей: добувна і паливна — 0,8—1%; харчова, легка промисловість, агропромисловість — 1,2%. Загалом домінує відтворення виробництва 3-го технологічного укладу (гірнична металургія, залізничний транспорт, багатотоннажна неорганічна хімія та ін.). Відповідно майже 95% вітчизняної продукції належить до виробництв 3-го та 4-го технологічних укладів [8, с. 255].

Низький рівень наукоємності вітчизняного виробництва визначається не тільки дефіцитом коштів та недостатністю стимулів і пільг, але й структурою економіки. За умов збереження існуючої структури економіки навіть при збільшенні ВВП на 3—5% за рік неможливо досягти її реального розвитку, тому що за існуючої структури економіки зростання ВВП на 1% потребує ще більшого зростання витрат для цього. З метою досягнення необхідних позитивних змін в масштабах і динаміці зростання ВВП необхідно перейти до інноваційної моделі структурної перебудови економіки.

В Україні сконцентровано великий науковий потенціал, є багато відкриттів і винаходів, напрацьовано чимало інноваційних проектів в ресурсозбереженні, в біотехнології, у лазерній техніці тощо. Необхідно визначити найбільш проривні напрямки, у які, у відповідності до критичної точки фазового переходу, можна мінімально додати інвестиції у вигляді ресурсів і відбудеться перехід в нову якість — у інноваційний рентабельний бізнес, який буде формувати інфраструктуру для інших сфер діяльності [9, с. 32].

Інноваційна діяльність набуває особливого значення не тільки у високотехнологічних, а й у традиційних секторах економіки. Охопивши різні аспекти ринкових відносин (виробничі, підприємницькі, соціальні, науково-технічні та маркетингові), інноваційний процес сприяє зростанню промислового виробництва, підвищенню продуктивності праці, залученню нових резервів до виробничої сфери. На жаль, реалії сучасної

економічної ситуації в Україні полягають у тому, що на відміну від розвинених країн, які до 85—90% приросту ВВП забезпечують за рахунок так званих "інтенсивних факторів", включаючи інновації, Україна недостатньо використовує свій інноваційний потенціал. Продовжує деградувати ринок науково-технічної продукції внаслідок незначного попиту на інноваційні розробки через низьку платоспроможність вітчизняних споживачів [10, с. 103].

Узагальнення літературних джерел і світової практики інноваційної діяльності свідчить, що інноваційність економіки держави визначається наступними аспектами: 1) часткою витрат на науку у ВВП (фінансове забезпечення); 2) рівнем потенціалу інноваційного розвитку держави, основу якого становлять актуальні знання, а також люди, що їх генерують, накопичують і які здатні втілювати їх у нові вироби, технології, методи управління тощо у всіх сферах людської діяльності; 3) ефективністю методів державного регулювання і стимулювання інноваційної діяльності; 4) наявністю і розвиненістю інноваційної інфраструктури; 5) рівнем інноваційної культури держави і підприємств та установ як її елементів.

Звернемося до досвіду зарубіжних країн. Загальний інноваційний індекс Європейського інноваційного табло вимірює порівняльну інноваційну спроможність 27 країн Євросоюзу, їх основних конкурентів (США, Японії) та країн, що охоплені політикою сусідства з ЄС. За цим показником, до речі, Україна знаходиться в останній за рівнем інновативності — у четвертій групі "країн, що наздоганяють". Порівняно з іншими країнами ЄС відставання України становить: від "країн-лідерів" — приблизно у 3 рази (Швеція — 0,68), від "країн-послідовників" — 2 рази (Великобританія — 0,48), від країн "помірних інноваторів" — 1,6 рази (Норвегія — 0,35). З точки зору інноваційного розвитку, Україна знаходиться на рівні Росії та Болгарії [7, с. 55].

Наступним важливим показником для визначення місця держави в системі глобальних координат є Індекс економічної свободи, який розраховується американським фондом "The Heritage Foundation" [11] та публікується відомим "The Wall Street Journal" [12]. Цей індекс є інтегральним показником, що відображає ступінь державного регулювання економіки. Індекс оцінює країни за десятьма категоріями економічних свобод та вимірюється у відсотках у діапазоні від 0 до 100, де мінімальному значенню відповідає найнижчий ступінь економічної свободи. Усі країни за цим індексом діляться на такі групи: вільні — з показником 80—100; в основному вільні — з показником 70—79,9; помірно вільні — з показником 60—69,9; в основному невольні — з показником 50—59,9; деспотичні — з показником 0—49,9. До 2005 року позиція України в цьому рейтингу постійно покращувалася, після почалася зворотна тенденція [13].

У світі існує дві основні моделі інноваційної політики, які залежать від головного вектору її руху. Перша модель — політика, орієнтована на виконання науково-технічних програм. Вона передбачає, насамперед, реалізацію великих проектів загальнонаціонального значення, нерідко спрямованих на розвиток національної оборони. В державах, що проводять таку політику,

головною метою є стимулювання розвитку технологічних можливостей в тих сферах, котрі мають пріоритетне значення для країни.

Друга модель — політика, що спрямована на поширення науково-технічних знань. Значною мірою вона спрямована на підвищення здатності фірм освоювати нові технології. Основна увага в такій моделі приділяється не стільки розробці цілком нових надсучасних технологій, скільки сприянню широкому використанню технологічних інновацій в промисловості. Зазвичай це пов'язано з удосконаленням інституційних механізмів інноваційної інфраструктури, а також систем освіти і професійної підготовки, промислової стандартизації і мережі коопераційних досліджень [14, с. 307].

Один з світових лідерів — Китай — багато років успішно використовував модель інноваційної політики, яка спрямована на поширення науково-технічних знань, що в цьому випадку передбачала наздоганяючу модель інноваційного розвитку і спиралась на прямі іноземні інвестиції. Зростання прибутків найбільш успішних китайських фірм забезпечувалося не стільки власними зусиллями, скільки локалізацією наявних зарубіжних технологій, розширенням асортименту продукції. Успішність такого стратегічного курсу підтверджується неухильним зростанням експорту високотехнологічної продукції з Китаю. Зокрема, країна має амбітні плани стати світовим лідером у галузях науки, техніки та медицини. У період з 1991—2015 рр. Китай збільшив свої витрати на інновації у тридцять разів у середньому — на 18% щороку. Крім того, з амбіційними науковими проектами, щедрими зарплатами та високим рівнем фінансування лабораторій, Китай доклав спільних зусиль для залучення провідних іноземних талантів. Наприклад, державна програма "Тисяча талантів" пропонує вченим: мільйон юанів (151 000 доларів) стартового бонусу та науково-дослідницькі фонди у розмірі до п'яти мільйонів юанів. Іноземні вчені отримують додаткові стимули, такі як субсидії на проживання, відвідування дому та освіти [16, с. 36].

Найбільш масштабні плани стимулювання інноваційної сфери були реалізовані у США. Останнє десятиліття було чітко дотримано державних пріоритетів, серед яких: випереджальне зростання витрат на фундаментальні та прикладні дослідження; створення нових стимулів для інноваційних підприємств; стимулювання досягнень в охороні здоров'я та енергетиці; створення нових інфраструктурних об'єктів для продукування і комерціалізації інноваційних технологій. Продовжується розвиток таких важливих для сучасної економіки сфер, як інформаційні технології, впроваджується програма доступу до широкополосного Інтернету, покращується транспортна інфраструктура, енергоефективність тощо. Однак основою стратегічного бачення залишається найактивніше стимулювання нових енергетичних і транспортних технологій [15, с. 17—18]. Отже, США займає лідерську позицію у світі у наданні ділових, фінансових та інформаційних послуг, а їхні компанії є найбільшими виробниками високотехнологічного виробництва [16, с. 20].

Другою світовою державою, що вкладає великі кошти у інновації, є Японія. За витратами на душу насе-

лення вона знаходиться на одному рівні зі США. Якщо раніше Японія багато інновацій запозичала із Заходу та колишнього СРСР, то сьогодні вона вийшла на перше місце у світі з виробництва суден, автомобілів, тракторів та іншої техніки [17, с. 224].

Повертаючись до розвитку інновацій в Україні, слід зазначити, що позитивні зрушення існують. За останні роки в Україні створено умови для розвитку інноваційної діяльності — сформовано основи нормативно-правової бази та механізми здійснення інноваційної політики, а також створено умови для розвитку відповідної інфраструктури. Формування економічної стратегії України у глобальному світі базується на інноваційній моделі розвитку і потребує реальної оцінки сучасного стану науково-технічного потенціалу країни і перспектив науково-технічної й інноваційної діяльності.

Останні офіційні статистичні дані Держкомстату України [18] свідчать про зростання інноваційної активності підприємств у такій важливій галузі національної економіки, як промисловість. Але переважно стан інноваційної діяльності в Україні є таким, що не відповідає сучасному рівню інноваційних процесів у країнах, для яких інноваційний розвиток є пріоритетним завданням економічної стратегії.

До головних чинників, що гальмують інноваційну діяльність в Україні та які вплинуть на прогнозовану ситуацію, можна віднести: недостатнє фінансування; недосконалість законодавчої бази у сфері інновацій та податкової системи; міграція "роуму" в інші країни; відсутність пільгового режиму для здійснення інноваційної діяльності, а також системну корупцію в усіх сферах економіки.

ВИСНОВКИ

Перехід національної економіки до ринкових відносин породив ряд проблем у системі економічної безпеки. Можливості інноваційного розвитку у нашій країні є, однак вони блокуються чималою кількістю негативних факторів, тому питання вдосконалення інноваційного механізму у системі економічної безпеки країни є досить актуальним та злободенним. Особливе значення водночас набуває модернізація промисловості, транспортної галузі, а також створення сприятливих умов для інноваційного розвитку економіки. Генезис інновації — це наслідок об'єктивних тенденцій розвитку і поширення знань у всіх сферах людської діяльності. Головною функцією інновації є функція вдосконалення факторів виробництва, а отже, інноваційний розвиток є серйозним фактором укріплення економічної безпеки країни.

Література:

1. Пономаренко В.С. Механизм управления предприятием: стратегический аспект / В.С. Пономаренко, Е.Н. Ястремская, В.М. Луцковский и др. — Х.: ХГЭУ, 2002. — 252 с.
2. Економічна енциклопедія: у 3-х т. / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр "Академія", 2002. — Т. 3. — 952 с.
3. Колоколов В.А. Инновационные механизмы функционирования предпринимательских структур /

В.А. Колоколов // Менеджмент в России и за рубежом. — 2002. — № 1. — С. 95—101.

4. Гончаренко М.Ф. Механизм регулирования инвестиционно-инновационного развития региона: автореферат дис. кан. екон. наук 08.00.05 — Черниговский государственный технологический университет МОНМС Украины. — Чернигов, 2011. — 17 с.

5. Доценко Ю.О. Механизм інноваційного розвитку регіону / Ю.О. Доценко // Економічний вісник НГУ. — 2012. — № 3. — С. 31—40.

6. Акімова С.О., Корнеєва Т.С. Потенціал і тенденції інноваційного розвитку економіки України / С.О. Акімова, Т.С. Корнеєва // Центральнотраїнський національний технічний університет. — 2017. — С. 576—578.

7. Шипуліна Ю.С., Костик К.О. Шляхи розвитку інноваційної діяльності України в глобалізованому економічному просторі / Ю.С. Шипуліна, К.О. Костик // Mechanism of Economic Regulation. — 2013. — № 4. — С. 51—63.

8. Арутюнян С.С. Інноваційна складова нової моделі економічного розвитку України у посткризовий період / С.С. Арутюнян, Р.Р. Арутюнян // Вісник національного університету "Львівська політехніка". — 2010. — № 691. — С. 253—257.

9. Ключник А.В. Організаційно-економічне забезпечення залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки Миколаївської області / А.В. Ключник, М.Д. Бабенко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — 2008. — № 1. — С. 31—37.

10. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. — К., 2015. — 336 с.

11. The Heritage Foundation. URL: <https://www.heritage.org/> (дата звернення: 01.05.2021).

12. The Wall Street Journal. URL: <https://www.wsj.com/> (дата звернення: 11.05.2021).

13. 2021 index of economic freedom. URL: <https://www.heritage.org/index/ranking> (дата звернення: 09.05.2021).

14. Сорвиоров Б.В. Инновационное содержание глобализации экономики / Б.В. Сорвиоров, Е.А. Западнюк // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. — 2010. — № 1 (3). — С. 302—311.

15. Cyber Security Green-Paper Final Version. URL: <https://ru.scribd.com/document/57463749/Cyber-Security-Green-Paper-Final-Version> (дата звернення: 11.05.2021).

16. Innovation and national security. URL: https://www.cfr.org/report/keeping-our-edge/pdf/TFR_Innovation_Strategy.pdf (дата звернення: 13.05.2021).

17. Зінько Н. Інструменти стимулювання інноваційної діяльності (на прикладі Індії, Ірландії, Сінгапуру, Фінляндії, Японії) / Н. Зінько // Регіональна економіка. — 2006. — № 4. — С. 220—226.

18. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 11.05.2021).

References:

1. Ponomarenko, V. S. (2002), *Mekhanizm upravleniya predpriyatym: stratehicheskyi aspect* [Enterprise management mechanism: strategic aspect], KhHEU, Kharkiv, Ukraine.

2. Mochernyi, S. V. (2002), *Ekonomichna entsyklopediia* [Economic encyclopedia], Akademia, Kyiv, Ukraine.

3. Kolokolov, V. A. (2002), "Innovative mechanisms for the functioning of entrepreneurial structures", *Menedzhment v Rossii i za rubezhom*, vol. 1, pp. 95—101.

4. Honcharenko, M. F. (2011), "The mechanism for regulating the investment and innovative development of the region", Ph.D.Thesis, *Economy and management of the national economy*, Chernihiv State Technological University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Chernyiv, Ukraine.

5. Dotsenko, Yu. O. (2012), "The mechanism of innovative development of the region", *Ekonomichnyi visnyk NHU*, vol. 3, pp.31—40.

6. Akimova, S. O. and Kornieieva, T. S. (2017), "Potential and tendencies of innovative development of Ukraine's economy", *Tsentrlnoukrainskyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet*, pp. 576—578.

7. Shypulina, Yu. S. and Kostyk, K. O. (2013), "Ways of development of innovative activity of Ukraine in the globalized economic space", *Mechanism of Economic Regulation*, vol. 4, pp. 51—63.

8. Arutiunian, S. S. (2010), "Innovative component of a new model of economic development of Ukraine in the post-crisis period", *Visnyk natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnik"*, vol. 691, pp. 253—257.

9. Kliuchnyk, A. V. (2008), "Organizational and economic support for attracting foreign investment in the agricultural sector of the economy of the Mykolaiv's region", *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomoria*, vol. 1, pp. 31—37.

10. Heitsia, V. M. (2015), "Innovative Ukraine 2020: a national report", *NAN Ukrainy* [National Academy of Sciences of Ukraine], Kyiv, Ukraine, p. 336.

11. The Heritage Foundation (2021), "Index of Economic Freedom", available at: <https://www.heritage.org/> (Accessed 01 May 2021).

12. The Wall Street Journal (2021), "Real time economics", available at: <https://www.wsj.com/> (Accessed 11 May 2021).

13. Index of economic freedom (2021), "Country Rankings", available at: <https://www.heritage.org/index/ranking> (Accessed 09 May 2021).

14. Sorvirov, B. V. (2010), "The innovative content of the globalization of the economy", *Biuletyn Mizhnarodnoho Nobelivskoho ekonomichnoho forumu*, vol. 1, pp. 302—311.

15. SCRIBD (2011), "Cyber Security Green-Paper Final Version", available at: <https://ru.scribd.com/document/57463749/Cyber-Security-Green-Paper-Final-Version> (Accessed 11 May 2021).

16. Council on foreign relations (2019), "Innovation and national security", available at: https://www.cfr.org/report/keeping-our-edge/pdf/TFR_Innovation_Strategy.pdf (Accessed 13 May 2021).

17. Zinko, N. (2006), "Tools for stimulating innovation (for example, India, Ireland, Singapore, Finland, Japan)", *Rehionalna ekonomika*, vol. 4, pp. 220—226.

18. State Statistic Service in Ukraine (2021), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 11 May 2021).

Стаття надійшла до редакції 19.05.2021 р.